

Skelbiame siūlymų, gautų atnaujintos pradinio ir pagrindinio ugdymo **Tautinių mažumų (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) gimtosios kalbos ir literatūros** bendrosios programos 2020-12-14 d. projektui, apibendrinimą. Dėkojame už gautus siūlymus. Jūs gavome iš 17 pavienių asmenų ir 7 organizacijų: Lietuvos moksleivių sąjunga, Vilniaus miesto rusų gimtosios kalbos mokytojų metodinis būrelis, Vilniaus miesto lenkų gimtosios kalbos mokytojų metodinis būrelis, Vilniaus rajono lenkų gimtosios kalbos mokytojų metodinis būrelis, Šalčininkų rajono lenkų gimtosios kalbos mokytojų metodinis būrelis, Vilniaus Aleksandro Puškino gimnazijos Gimtosios kalbos mokytojų metodinės grupės, Tautinių mažumų švietimo komisija prie LR ŠMSM.

Siūlymas	Atsižvelgta / atsižvelgta iš dalies / neatsižvelgta	Komentaras
Bendrojo pobūdžio pastabos		
<p>1. Apibendrinant, abiejose programose (LT + TM) turėtų būti nustatytos kalbinio ir kultūrinio konteksto sąlyčio taškai, suderintos integravimo galimybės, išskirti perkeliamaieji gebėjimai ir besikartojantis turinys. Panašios kompetencijos turėtų būti vertinamos bendrai.</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Tarpdalykinė integracija yra svarbi programų atnaujinimo dalis, numatyta Ugdymo gairėse ir Bendrųjų programų (BP) rengimo vadovo kalbinio ugdymo srityje. Paskelbus patobulintus BP projektus 2021-03-31 Nacionalinės švietimo agentūros (NŠA) ir Švietimo, sporto ir mokslo ministerijos (ŠMSM) specialistai rengs susitikimus su Lietuvių kalbos ir literatūros specialistais. Tokiu būdu siekiama rasti sąlyčio taškų programoje, pavyzdžiui, kalbinio ugdymo, literatūrinio ir kultūrinio ugdymo ir pasiekimų sričių vertinimo.</p> <p>Tarpdalykinė integracija lietuvių kalbos ir literatūros BP bei tautinių mažumų gimtųjų kalbų BP vyksta derinant tarpdalykinius aspektus tarp BP rengiančių darbo grupių.</p>
<p>2. Gaila, kad keturių kalbų bendroje programoje nėra mokinių atsiskaitomųjų darbų (rašinių, atpasakojimų, diktantų ir pan.) vertinimo aprašo. Būtų prasminga, kad gimtųjų kalbų vertinimo kriterijai turėtų bendrus aspektus.</p>	Atsižvelgta	<p>Nutarta parengti Mokinių darbų vertinimo aprašus ir pateikti metodines rekomendacijas.</p>

Turinys aprašytas labai detalizuotai, bet pristatytas nuosekliai. Kartais sunku perprasti sakinius dėl daiktavardinių formų gausos.		Pritariama. Mokymosi turinys suredaguotas įvedant veiksmožodines formas.
3. Lenkų (gimtosios) kalbos ir literatūros bendrąją programą suskirstyti pagal klases, kad vienoje skiltyje būtų pateikta visa informacija apie pasiekimų raidą, mokymosi turinį ir pasiekimų vertinimą konkrečioje klasėje.	Atsižvelgta	Pritariama. Tautinių mažumų gimtosios kalbos (TMGK) BP projektai pateikti naudojantis <i>Microsoft OneNote</i> priemone, Mokymosi turinys išskirstytas klasių koncentrais (žr. TMGK BP projektas 2021-03-31). NŠA, vykdydama projektą „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“, rengia BP skaitmeninių formatu, pritaiko patogiam vartojimui.
4. Naujos programos be naujų vadovėlių įgyvendinti neįmanoma. Be to, mokytojams turi būti parengtos metodinės rekomendacijos. Tokios buvo parengtos įgyvendinant lietuvių kalbos programą. Yra būtinybė leisti naujus rusų kalbos ir literatūros vadovėlius, atitinkančius atnaujintų pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų ugdymo programų reikalavimus.		Šiuo metu intensyviai ieškoma lėšų įsigyti pradinio ugdymo pakopos lenkų, rusų, baltarusių kalbų gimtųjų kalbų vadovėliams. Atnaujinus bendrąsias programas bus atnaujinti tautinių mažumų gimtųjų kalbų vadovėliai.
5. Yra būtinybė leisti naujus lenkų kalbos ir literatūros vadovėlius, atitinkančius atnaujintų pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų ugdymo programų reikalavimus.		Šiuo metu intensyviai ieškoma lėšų įsigyti pradinio ugdymo pakopos lenkų, rusų, baltarusių kalbų gimtųjų kalbų vadovėlių. Atnaujinus bendrąsias programas bus atnaujinti tautinių mažumų gimtųjų kalbų vadovėliai.
6. Organizuoti praktinius užsiėmimus, parengti metodines rekomendacijas.	Atsižvelgta	NŠA vykdo projektą „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“, rengiamos metodinės rekomendacijos, kurių tikslas padėti įgyvendinti BP, taip pat 2021 metų antrajame pusmetyje numatyta rengti praktinius seminarus mokytojams, skirtus padėti pasiruošti atnaujintų BP įgyvendinimui.
7. Taip pat rekomenduojame prieš programos išbandymą mokyklose (2021–2022 m. m.) būtinai pateikti ją nepriklausomam ekspertų vertinimui.		2021 m. kovo 31 d. svetainėje <i>Mokykla 2030</i> bus paskelbti patobulinti, atsižvelgiant į socialinių partnerių pastabas, BP projektai.

Dalyko tikslai ir uždaviniai		
<p>8. „Kalbos gebėjimų plėtojimo motyvacija gali būti didinama mokantis kitų dalykų. Siektina, kad ir per kitų dalykų pamokas (ir gyvenime) būtų laikomasi pagrindinių kalbinio raštingumo reikalavimų.“</p> <p>Šiuo metu vis dažniau pasitaiko situacijų, kai net ir mokantis tautinių mažumų gimtąja kalba, kitos pamokos yra iš dalies / visiškai dėstomos lietuvių kalba. Kadangi mokyklų, kuriose yra dėstoma tautinių mažumų užsienio kalba, programa nėra pritaikyta dėstyti kitus dalykus lietuvių kalba, prastėja pateikiamos informacijos kokybė.</p>	Atsižvelgta	<p>Tarpdalykinė integracija yra svarbi programų atnaujinimo dalis, numatyta Ugdymo gairėse ir BP rengimo vadove kalbinio ugdymo srityje.</p>
Kompetencijų ugdymas dalyku		
<p>9. Nėra aišku, kodėl komunikavimo kompetencija atsidūrė TMGKL BP kompetencijų sąrašo paskutinėje vietoje.</p> <p>Rekomenduojama: komunikavimo kompetenciją nurodyti tarp svarbiausių TMGKL BP kompetencijų bei susieti ją su <i>medijų raštingumo ugdymu</i>, kas leistų efektyviau susieti kalbos mokymą(si) su šiuolaikinėmis mediatizuotos komunikacijos aktualijomis (...).</p> <p>Labai daug abejonų kelia <i>Socialinės-emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos</i> aprašymas bei tai, kad ši kompetencija nurodyta 2-oje TMGKL BP kompetencijų sąrašo vietoje – t. y. kaip viena iš pagrindinių (...).</p> <p>Norėtume pabrėžti, kad ruošiant programą ypatingai svarbu integruoti kompetencijas į dalykų turinį ir jokių atveju jų „negrūsti“, jei jos neturi didelės reikšmės dalykui (...).</p> <p>REKOMENDUOJAME peržiūrėti TMGKL BP kompetencijų sąrašą bei pakoreguoti visų jų aprašymą taip, kad jis:</p> <p>a) atitiktų realų dalyko turinį (o tam būtinai reikia organizuoti darbą taip, kad komandos, aprašančios TMGKL BP kompetencijas ir kalbos bei literatūros dalis, dirbtų kartu ir pradėtų nuo realaus turinio analizės); būtent dalykinis turinys yra pagrindas kompetencijoms ugdytis, tad labai svarbu atsižvelgti į srities kontekstą;</p>	Atsižvelgta	<p>TMGK BP projekto dalis Kompetencijų ugdymas dalyku – patobulinta, atsižvelgiant į recenzentų pastabas ir kompetencijų aprašymus: kompetencijų išdėstymo tvarka pakeista, patikslintas terminų vartojimas, sąsajos su mokymosi turiniu. Dar kartą peržiūrėtos Kompetencijų grupės suformuluotos kompetencijos. Kai kur pakeistas ir TMGK BP projekto mokymosi turinys. Pavyzdžiui, Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo mokymosi turinyje pateikti šiuolaikiniai kūriniai ir temos, kurios padėtų ugdyti socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją.</p>

b) liktų bendruose kompetencijų aprašuose nubrėžtose gairėse (https://www.mokykla2030.lt/kompetenciju-ir-vaiko-raidos-aprasai/).		
10. Prašome atkreipti dėmesį į ne visada korektišką terminijos vartojimą. Pvz., fragmente „ <i>suprasti interaktyviuosius skirtingus tekstus, kuriuose prasmė reiškama ne tik žodiniiais ženklais</i> “ vartotini terminai - polikodiniai tekstai arba multimodaliniai tekstai (...).	Atsižvelgta	Atsižvelgta į recenzentų pastabas ir mokymosi turinį, peržiūrėtas ir patobulintas terminų vartojimas programoje. Terminų vartojimas patikslintas. Atsisakyta terminų pertekliaus, kurie nusako teksto multimodalumą, pasirinktas terminas „daugialypiai“ tekstai.
11. Visų TMGKL BP nurodytų tautinių mažumų kalbų (rusų, baltarusių, lenkų ir vokiečių) programų sujungimas į vieną neatrodo teisingu sprendimu, nes neišvengiamai priveda prie kalbos dėstymo logikos pažeidimų.	Atsižvelgta	Kalbos pažinimo mokymosi turinys naujame TMGK BP projekte (2021-03-31) <i>Mokykla2030.lt</i> parengtas ir lenkų, ir rusų kalboms.
12. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. „Gretindami įvairių tautų literatūrą mokiniai analizuoja stereotipų ir išankstinių nusistatymų kilmę ir neigiamą poveikį, ugdo pagarbą asmenims iš skirtingų socialinių ir kultūrinių grupių, išmoksta vertinti sveikatą, kaip vieną iš esminių vertybių.“ Manome, jog tai nėra pakankamai pabrėžiama nagrinėjant literatūrinius kūrinius. Situacijos, aprašomos kūriniuose nėra siejamos su šiuolaikiniu pasauliu, todėl siūlome į tai atsižvelgti.	Atsižvelgta	Patobulinta TMGK BP projekto dalis Kompetencijų ugdymas dalyku. Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo mokymosi turinyje pateikti šiuolaikiniai kūriniai ir temos, kurios padėtų ugdyti socialinę, emocinę ir sveikos gyvensenos kompetenciją.
Kalbėjimas, klausymas ir sąveika		
13. „Kalbėjimas, klausymas ir sąveika“ pasiekimų srities vidinės struktūros (<i>Įvairių tekstų klausymas ir supratimas, Dalyvavimas įvairiose komunikavimo situacijose, Sakytinio teksto pristatymas, Klausymosi ir kalbėjimo strategijų taikymas</i>). Siūlau aiškiau pažymėti kiekvienoje klasėje taisyklingos tarties lavinimą, akcentuoti, kad artikuliacijos lavinimas tai teorinių pastabų apie taisyklingą tarimą ir intonaciją (surašytų D. „Kalbos pažinimo“ srityje) pritaikymas. Dėl skilties „Klausymosi ir kalbėjimo strategijų taikymas“: be abejo, tai nėra visas sąrašas strategijų, jų dalį aptinkame kitose skiltyse (pvz. 40 psl.: „neverbalinių raškos priemonių vartojimas, Vaizdinės medžiagos	Atsižvelgta	Patobulinta atsižvelgiant į pastabas (žr. TMGK BP projektas 2021-03-31 <i>Mokykla 2030.lt</i>).

<p>ir įvairialypės terpės priemonių naudojimas, Pastabų žymėjimas (klausant sakomos kalbos“). Galima būtų panašiai kaip kitose pasiekimų srityse strategijas surašyti atitinkamose skiltyse. Kyla abejonių dėl sakinio: „Žodinės ir nežodinės (girdimų garsų) informacijos apdorojimas, panaudojimas ir kaupimas <i>žinių gavimui, emocijų išgyvenimui, pasaulio pažinimui, komandos kūrimui, bendravimui su kitais žmonėmis įvairiose komunikavimo situacijose (oficialioje ir neoficialioje) (7 kl.)</i>“ būtinumo. Manau, kad tai yra mokymosi nuostata, kuri yra formuojama iš kalbinių gebėjimų visumos, todėl siūlau jį braukti iš kalbėjimo ir klausimo temų. Gebėjimas <i>perrašyti, suprasti, įsiminti informaciją</i> įvairiems komunikaciniams tikslams puikiai aprašytas kituose sakiniuose, pvz. „Amžiaus tarpsnį atitinkančių grožinių ir negrožinių tekstų klausymas iš įvairių šaltinių (pvz., televizijos ir radijo laidų), perteikiamų įvairių kalbėtojų“, kurį papildyčiau: išklaustytos informacijos perrašymas ir supratimas.</p>		
<p>14. 9 klasė Dalyvavimas įvairiose komunikavimo situacijose. Debatatai yra labai svarbi mokymosi dalis, tačiau pastebime, jog jie nėra pakankamai akcentuojami ir praktikuojami, t. y. nėra skatinama argumentuota diskusija tarp mokinių. Skatiname į tai atsižvelgti.</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Debatų tema TMGK BP projekte pradedama 9–10 klasėje, kaip Lietuvių kalbos ir literatūros programoje, tokiu būdu užtikrinamas tarpdalykinis integravimas. Taip pat „debatavimo“, tai yra keitimosi nuomonėmis gebėjimus numatoma tobulinti vykdant vidurinio ugdymo programą.</p>
<p>15. 9 klasė Argumentų tipai. Argumentavimo ir įtikinimo būdai. Kontrargumentai. Siūlome argumentavimo gebėjimo ugdymą susieti su debatavimu, kuris skatina pateikti abipusius argumentus ir tvirtai laikytis savo nuomonės.</p>		<p>Atsižvelgta į pasiūlymą koreguoti BP, parengti patarimai, kaip ugdyti argumentavimo gebėjimus metodinėse rekomendacijose.</p>
Skaitymas ir teksto suvokimas		
<p>16. (PR) Randa tekste netiesiogiai pateiktą informaciją, atpažįsta netiesiogiai pasakytas mintis ir jas paaiškina, kai yra suteikiama pagalba. (Šiuolaikiniam netgi pagrindinių klasių mokiniui sudėtinga</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Šis gebėjimas aprašytas atsižvelgiant į tarptautinių tyrimų rezultatus ir bus koreguojamas atsižvelgiant į Lietuvių kalbos ir literatūros</p>

<p>suvokti netiesiogiai pasakytas mintis, o pradininkui juo labiau nereikėtų kelti tokių reikalavimų) BP, 20 psl.</p>		<p>programą, siekiant užtikrinti programų suderinamumą ugdant kalbinius gebėjimus.</p>
<p>17. Ugdymo turinyje galima būtų labiau pabrėžti poezijos raiškiojo skaitymo gebėjimų ugdymą.</p>	<p>Atsižvelgta</p>	<p>Patobulinta atsižvelgiant į pastabas (žr. TMGK BP projektas 2021-03-31 <i>Mokykla 2030.lt</i>).</p>
<p>Rašymas ir teksto kūrimas</p>		
<p>18. (MT kl. 2) Laiško struktūra (kreipinys, vietovė, data, atsisveikinimas, parašas) ir rašymas pagal pavyzdį. (Kas šiais laikais rašo popierinius laiškus? Gal geriau iš karto su mokiniais pradėti kalbėti apie elektroninį laišką, nes jau pirmos klasės mokiniai turbūt siunčia laiškus mokytojai, taigi būtent elektroninio laiško forma labai svarbi).</p>	<p>Neatsižvelgta</p>	<p>Laiško rašymas mokykloje – viena iš rašytinių formų, o pagrindas – monologas – adresuotas konkrečiam gavėjui. Ugdydami laiško rašymo gebėjimus, sujungiame kelių išraiškos formų elementus, pvz.: pasakojimo, aprašymo ir samprotavimo. Taip pat filmo, knygos aprašymas, švenčių, renginių eigos aprašymai.</p> <p>Mokiniai jau pradinėse klasėse rašo elektroninius laiškus ar elektronines žinutes mokytojams. Bet norime pabrėžti, kad tie laišakai, yra trumpos žinutės formos, kurią galima siųsti mokymosi platformoje, nes elektroninį paštą (oficialiai) mokinys gali sukurti tik būdamas 13 metų.</p> <p>Pagal programą, elektroninio laiško rašymas dėstomas Informacinių technologijų pamokose 5–6 klasėse.</p> <p>Manome, kad rašant laišką, svarbiausia išmokti dėstymo pagrindų, trinarės kompozicijos, mandagumo žodžių ir frazių, susijusių su adresatu, kurie atitinka paprastą ir elektroninio laiško variantą.</p>
<p>19. (MT kl. 8) Prašymas. Gyvenimo aprašymas (CV). (<i>Gyvenimo aprašymas</i> ir <i>Motyvacijos laiškas</i> šiuolaikiniame gyvenime yra labai svarbūs žanrai, kuriuos reikia mokėti rašyti, tačiau 8 klasėje jie dar nėra tokie aktualūs kaip 10 klasėje, netgi baigiant gimnaziją, o</p>	<p>Neatsižvelgta</p>	<p>TMGK BP siūlome mokinius supažindinti su <i>Gyvenimo aprašymo</i> ir <i>Motyvacinio laiško</i> rengimu jau 8 klasėje, mokyti juos rašyti, nes rengiant <i>Gyvenimo aprašymą</i> galima ugdyti</p>

<p>išmokus juos rašyti 8 klasėje, vis tiek viskas pasimiršta iki to laiko, kai jų prireikia realiai gyvenime).</p>		<p>dalykinio stiliaus pradmenų, o rengiant <i>Motyvacinį laišką</i> – argumentavimo įgūdžius. Be to, mokiniai pripranta prie tokių tekstų formos ir šiais gebėjimais pasinaudoja 10–12 klasėse, mokydamiesi ekonomikos.</p>
<p>20. „Rašymas ir teksto kūrimas“ pasiekimų srities. Rekomenduočiau labiau akcentuoti taisyklingo rašymo gebėjimą kiekvienoje klasėje, pabrėžti jo svarbą ugdymo turinio išdėstyme, skatinti rašybos patikrinimus ir diktantus. Rašybos gebėjimai pasiekimų raidoje aprašyti tinkamai, bet pačiame turinyje norėtusi konkretesnių nurodymų, pvz. išvardinti kokių pagrindinių taisyklių reikia mokytis (plg. 5 kl., 6 kl., 9 kl.).</p>		<p>TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Kalbos pažinimo skyriuje išvardijamos pagrindinės rašybos taisyklės, kurių mokiniai turėtų mokytis kiekvienoje klasėje.</p>
<p>21. Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad TMGKL BP kalbos dalyje taip pat galima aptikti ne visada korektišką terminijos vartojimą. Pvz., fragmente apie tekstų rūšis bei žanrus, kurių rašymą turi įvaldyti mokiniai, yra išvardinti: <i>„... Asmeninis laiškas. Elektroninis laiškas. Motyvacinis laiškas“</i> Ar tikslinga atskirti elektroninį laišką nuo asmeninio bei motyvacinio? Kitame fragmente yra išvardintos tokios tekstų rūšis: <i>„... reklama, schemos, elektroninis tekstas, periodikos leidiniai, internetinių diskusijų forumai, televizijos ir radijo laidos...“</i> Ar tikslinga atskirti elektroninį tekstą nuo, pvz., internetinių diskusijų forumų, kuriuose mes taip pat matome bei kuriame elektroninius tekstus? Be to, komunikacijos mediatizavimo amžiuje geriau kalbėti apie skaitmeninę tekstų egzistavimo formą, nes ir reklama, ir periodika, ir televizija bei radijas gali būti pasiekiami internete kaip skaitmenizuoti tekstai.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p>	<p>Mokymosi turinyje pateikiamos kuriamų tekstų rūšys: asmeninis, elektroninis laiškas, o 9 klasėje (papildomai) mokomasi rašyti <i>Motyvacinį laišką</i>. Kiekvienas iš jų turi atskirą didaktinę funkciją. Atskiriami dėl to, kad mokiniai: - ugdytusi gebėjimą atskirti <i>asmeninį laišką</i> (tiek tradicinį, tiek elektroninį) ir <i>oficialų laišką</i> (kitus oficialius raštus) turinio ir kalbinės raškos atžvilgiu; laiško, kaip teksto žanro kūrimas per gimtosios kalbos pamokas ugdo mokinių įgūdžius tinkamai įvertinti komunikavimo situaciją, kurti ir redaguoti tekstus, atsižvelgti į adresatą, tikslą, komunikacinę situaciją; - ugdytusi gebėjimą rašyti elektroninį laišką (tiek asmeninį, tiek oficialų), naudotis tinkama kalbine raiška, paisyti elektroninio laiško elementų, formos ir etiketo; - ugdytusi gebėjimą tinkamai rašyti oficialius raštus; <i>Motyvacinis laiškas</i> išskiriamas kaip</p>

		<p>atskiras oficialaus rašto žanras, kuriame ryškėja teksto intencijos paisymo, tikslingo argumentavimo ir tinkamo funkcinio stiliaus vartojimo gebėjimai.</p> <p>Taigi, manome, kad vadovaujantis metodine puse, programoje turėtų būti išskirti visi laiškų tipai. Atsižvelgiant į šią pastabą, bus sutvarkytas siūlomas turinys Skaitymo ir teksto suvokimo dalyje, skaitomų tekstų ir informacijos šaltinių skiltyje, nuosekliai klasifikuojant tekstų šaltinius ir tekstų / pranešimų tipus, naudojantis mokslininkų konsultacija.</p>
Kalbos (sistemos) pažinimas		
<p>22. (PR) Sąmoningai stebi kalbinius reiškinius, vykstančius daugiakalbėje aplinkoje, (labai prasmingas sakinytis, tačiau sąmoningai stebėti daugiakalbė su aplinkos reiškinius geba tik vyresniųjų klasių mokiniai).</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>Daugiakalbystės sąlygomis – labai svarbu ugdyti sąmoningą kalbos reiškinių stebėjimą ir vertinimą. Yra akivaizdžių reiškinių, kuriuos gali pastebėti ir pradinė klasių mokiniai, pavyzdžiui, kad kalbos pasirinkimas priklauso nuo adresato, kad šeimoje vartojamas gimtosios kalbos variantas ir pamokoje vartojama kalba – skiriasi. Jau pradinėse klasėse mokiniai gali palyginti tų pačių daiktų ir reiškinių pavadinimus gimtąja ir lietuvių kalbomis, pastebėti ir įsiminti panašių žodžių skirtumus, pavyzdžiui, liet. <i>programa</i>, lenk. <i>program</i>.</p>
<p>23. Siūlyčiau suvienodinti lingvistinę terminologiją – šiuo metu V klasėje (p. 67) yra vartojamas terminas „Neologizmai“, o 10 klasėje – „Naujadarai“.</p> <p>„Kalbos (sistemos) pažinimo“ pasiekimų srities.</p> <p>Džiugu, kad atkreiptas dėmesys į leksikos lavinimo pratimus. Rekomenduočiau mažinti teorinių sąvokų (pvz., <i>hiperonimai</i>), o jei</p>	Atsižvelgta	<p>Patobulinta atsižvelgiant į pastabas (žr. TMGK BP projektas 2021-03-31 <i>Mokykla 2030.lt</i>).</p>

sąvokos skirtos tik mokytojui, reikėtų aiškumo, kokių teorinių žinių reikalaujama iš moksleivio.		
24. Rusų kalbos teorijos mokymas turi būti nuoseklus ir logiškas. Būtina į programą įtraukti su orfografija susijusias temas.	Atsižvelgta	TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Kalbos pažinimo skyriuje išvardijamos pagrindinės rašybos taisyklės, kurių mokiniai turėtų mokytis kiekvienoje klasėje.
25. Peržiūrėti visą skyriaus Kalba kaip socialinis reiškinys turinį bei palikti tik tas temas, kurios yra aktualios bei įdomios mokiniams.	Atsižvelgta iš dalies	Kalba, kaip socialinis reiškinys, skirta daugiakalbio ugdymo stiprinimui, nes mokiniai mokosi daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje, todėl turėtų suvokti artimiausioje aplinkoje vykstančius kalbinius reiškinius. Dabartiniuose rusų ir lenkų kalbos vadovėliuose į tai atsižvelgiama. Metodinėse rekomendacijose bus pateikta pavyzdžių, kurie rodytų, kaip galima įgyvendinti šio skyriaus temas, kurios aktualios ir įdomios mokiniams, mokytojas jas gali rinktis, žinoma, pasitaręs su mokiniais.
26. Būtų gerai susipažinti su gimtosios kalbos egzamino programa, kad būtų galima orientuotis į jo reikalavimus; pakeisti požiūrį į Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) užduočių parengimą, kur neturėtų likti užduočių, tikrinančių tam tikrų kūrinių žinojimą. Pagrindinis tikslas – teksto suvokimas.	Atsižvelgta iš dalies	Atsižvelgiant į Lietuvių kalbos ir literatūros programą ir siekiant integruoto ugdymo nuostatos įgyvendinimo, bus parengti nurodymai / reikalavimai Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimui. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (PUPP) užduočių parengimas bus orientuotas į BP aprašytus gebėjimus ir mokymosi turinį.
27. Prieš įgyvendinant naują programą mokytojas turi būti aprūpintas aiškiais instrukcijomis (seminarai ir praktiniai užsiėmimai, metodinės rekomendacijos, mokymosi priemonės, naujos programos ir egzaminų medžiagos dermė bei ryšys).	Atsižvelgta iš dalies	Viena iš svarbių veiklų, vykdančių projektą „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“ – parengti metodines rekomendacijas, kurių tikslas – padėti mokytojams įgyvendinti atnaujintą BP. NŠA vykdomo projekto „Bendrojo ugdymo mokytojo bendrųjų ir dalykinių

		kompetencijų tobulinimas“ veiklose numatyti mokytojų kvalifikacijos tobulinimo seminarai, kurių metu mokytojai gali tobulinti didaktines kompetencijas atnaujinamo turinio kontekste.
28. Rusų (gimtosios) kalbos teorijos tyrinėjimas turi būti nuoseklus ir logiškas. Pavyzdžiui, reiktų nurodyti rašybos temas 5–8 kl., pirmiau mokytį veiksmažodžio darybos, o po to dalyvių darybos ir rašybos (reiktų atidžiau peržiūrėti morfologines temas).	Atsižvelgta	TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Kalbos pažinimo skyriuje į tai atsižvelgta.
29. Visų TMGKL BP nurodytų tautinių mažumų kalbų (rusų, baltarusių, lenkų ir vokiečių) programų sujungimas į vieną neatrodo teisingu sprendimu, nes neišvengiamai priveda prie kalbos dėstymo logikos pažeidimų. REKOMENDUOJAME aprašyti šios TMGKL BP dalies turinį kiekvienai kalbai atskirai – taip, kad būtų aiškiai išvardintos visos gimtosios kalbos ugdymui būtinos temos bei laikomasi jų dėstymo nuoseklumo bei eiliškumo.	Atsižvelgta iš dalies	Kalbos pažinimo mokymosi turinys naujame TMGK BP projekte 2021-03-31 parengtas ir lenkų, ir rusų kalboms.
30. Daug klausimų kelia gimtosios kalbos programos skyrius <i>Kalba kaip socialinis reiškinys</i> , kurio turinys yra labai netolygiai išdėstytas ir pernelyg apkrauna programą (atkreipkime dėmesį į tai, kad gimtosios kalbos bei literatūros dėstymui yra skirtos vos 4–5 val. per savaitę, tad labai abejotina, kad mokytojai sugebės aprėpti visas šiame skyriuje deklaruojamas potemes). Kai kurie šiame skyriuje vartojami terminai bei sąvokos taip pat kelia abejonių bei reikalauja paaiškinimo. Pvz., visiškai nėra aišku, kaip yra suprantamas „regioninis gimtosios (rusų) kalbos variantas“ – ar šis terminas yra tinkamas rusų kalbai Lietuvoje apibūdinti? Žr. diskusijas apie santykį tarp regioninių, t. y. egzistuojančių šalies viduje, ir nacionalinių, t. y. egzistuojančių už mokomosios kalbos šalies ribų, kalbos variantų. Taip pat vertėtų paaiškinti skirtumą tarp bendrinės kalbos vartojimo, teritorinės kalbos diferenciacijos (tarmės, regiolektai, nacionaliniai kalbos variantai) bei socialinės kalbos stratifikacijos (žargonai, slengai ir pan.), nes visos šios sąvokos nuolat aktualizuojamos skyriuje <i>Kalba kaip socialinis reiškinys</i> . REKOMENDUOJAME	Atsižvelgta iš dalies	Kalba, kaip socialinis reiškinys, skirta daugiakalbio ugdymo stiprinimui, nes mokiniai mokosi daugiakalbėje ir daugiakultūroje aplinkoje, todėl turėtų suvokti jų artimiausioje aplinkoje vykstančius kalbinius reiškinus. Dabartiniuose rusų kalbos vadovėliuose pateikiama daug užduočių, skirtų palyginti rusų ir lietuvių kalbas leksikos ir morfologijos lygmeniu. Metodinėse rekomendacijose bus parengta pavyzdžių, kurie rodytų, kaip galima įgyvendinti šiame skyriuje pateiktas temas.

☐ peržiūrėti visą skyriaus <i>Kalba kaip socialinis reiškiny</i> s turinį bei palikti tik tas temas, kurios išties yra aktualios bei įdomios mokiniams; ☐ paaikškinti visas svarbias sąvokas, vartojamas šiame skyriuje.		
Literatūros ir kultūros pažinimas		
31. (MT) Prie bendradarbiavimo su išvardytais kultūros institucijomis: teatru, muziejais, bibliotekomis, galima būtų pridėti taip pat ir bendradarbiavimo su neformaliojo švietimo įstaigomis (pvz., menų mokyklomis).	Atsižvelgta	TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Kalbos pažinimo skyriuje į tai atsižvelgta.
32. (MT) Ar ne prasminga būtų išdėstyti <u>literatūros istorijos kursą nuo 9 iki 12 klasės</u> kaip tai daroma lietuvių kalbos ir literatūros programoje, tada būtų galima derinti kūrinius su lietuvių kalbos ir literatūros programa, kad mokiniams nesidubliuotų tie patys kūriniai per gimtosios kalbos ir per lietuvių pamokas (dvigubas skaitymas ir dvigubas darbas juos nagrinėjant) (...). Be to, aptarti literatūros istoriją per tokį trumpą laiką (2 metai) – tikrai didelis iššūkis, nes kūriniai neaptariamai ir nagrinėjami, o tik apžvelgiami, taigi mokiniai jų skaityti nespėja, o juk gimtosios kalbos tikslas – skaityti ir kalbėti gimtąja kalba.	Atsižvelgta iš dalies	Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo tikslas – ne išdėstyti literatūros istorijos kursą (tai daroma universiteto filologijos studijų metu), o supažindinti su literatūros raida istoriniame ir kultūriniame kontekste. Tai svarbi tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros dalyko dalis, nes padeda formuoti mokinio tapatybę ir kultūrinį identitetą. Vidurinio ugdymo programa bus tobulinama atsižvelgiant į pagrindinio ugdymo programą.
33. Tačiau yra konkreči pastaba, kad Zahorskio Vilniaus legendos (lenkų kalba) nelabai tinka kaip literatūrinis tekstas skaitymui pradinių klasių mokiniams. Reikėtų Vilniaus legendas pažinti kitais būdais (pvz., iš mokytojo pasakojimų ar iš kitų šaltinių).	Neatsižvelgta	Pritariama šiam pasiūlymui, todėl Literatūros ugdymo mokymosi turinyje nurodyti rekomenduojamų kūrinių sąrašai, o mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių interesus, gali pritaikyti kūrinius, rinktis skaitymo ar atpasakojimo būdą, pateikti adaptuotus tekstus.
34. Rusų gimtosios kalbos ir literatūros programos turinyje pasigendama metodologinio pagrindo, nagrinėjamų kūrinių pateikimo nuoseklumo.	Atsižvelgta	Atsižvelgiant į rusų kalbos mokslininkų ir mokytojų pasiūlymus TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo skyriuje pateikti patobulinti nagrinėjamų temų ir rekomenduojamų kūrinių sąrašai.
35. (PER) Suvokia literatūros raidą kaip istorinio proceso dalis, atpažįsta istorinio konteksto elementus. (Labai jau rimti reikalavimai	Atsižvelgta iš dalies	Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo tikslas – ne išdėstyti literatūros istorijos kursą (tai daroma

<p>baigiant pagrindinę mokyklą, tikrai ne visi 10 klasės mokiniai subrendę suvokti literatūros raidą).</p>		<p>universiteto filologijos studijų metu), o supažindinti su literatūros raida istoriniame ir kultūriniame kontekste. Tai svarbi tautinės mažumos gimtosios kalbos ir literatūros dalyko dalis, nes padeda formuoti mokinio tapatybę ir kultūrinį identitetą.</p>
<p>36. Literatūros programoje siūlyčiau: (pateiktas kūrinių sąrašas).</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p>	<p>Pasiūlyti kūriniai pristatyti lenkų gimtosios kalbos mokytojams metodiniame pasitarime (2021-03-10), į jų pasiūlymus atsižvelgta, kūriniai įrašyti į rekomenduojamų kūrinių sąrašą.</p>
<p>37. Apibrėžti privalomų ir pasirenkamųjų kūrinių sąrašą.</p> <p>Rekomenduojamų kūrinių sąrašą palikti be pakeitimų. Tačiau tam, kad būtų suvienodintas literatūros mokymo turinys, siūloma sudaryti privalomų ir rekomenduojamų kūrinių sąrašą. Taip mokiniams būtų paprasčiau suprasti, kuriuos literatūros kūrinius būtina perskaityti tam tikroje klasėje.</p> <p>Sudaryti kiekvienoje klasėje privalomosios ir pasirenkamosios literatūros sąrašą (privalomų kūrinių, autorių ir fragmentų). Tarp privalomų kūrinių pasiūlyti kiekvienoje klasėje po 1 visą (ilgesnį) kūrinį 5 ir 6 klasėse, po 2 kūrinius – 7, 8 klasėse, po 2–3 kūrinius 9 ir 10 klasėse, nes yra įvairių klasių ir įvairių lygių mokinių, pagal būtinybę mokytojas pats pasiūlys kūrinius iš pasirenkamosios literatūros sąrašo.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p>	<p>Atsižvelgiant į šiuolaikinio literatūrinio ir kultūrinio ugdymo nuostatas, programos lankstumo BP nurodytą reikalavimą TMGK BP projekto Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo mokymosi turinyje nurodyti privalomi Nagrinėjamų kūrinių temų ir tekstų atrankos kriterijai, pateikti rekomenduojamų kūrinių sąrašai, kurie turėtų padėti mokytojui pasirinkti kūrinius. Atnaujintos programos pagrindinis tikslas – kompetencijomis grįstas ugdymas, o ne tik supažindinimas su atskirais kūriniais.</p>
<p>38. Perkelti kūrinius: „Ania z Zielonego Wzgórza“ L. M. Montgomery, „Tajemniczy ogród“ F. H. Burnett į 6 klasę: „Chłopcy z Placu“ F. Molnar, „Opowieści z Narnii“ C. S. Lewis į 7 klasę: „Marcin Kozera“ M. Dąbrowska</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p>	<p>Pasiūlyti kūriniai pristatyti lenkų gimtosios kalbos mokytojams metodiniame pasitarime ir, atsižvelgiant į jų pasiūlymus, įrašyti į rekomenduojamų kūrinių sąrašą.</p>

<p>į 11 klasę: „Pan Tadeusz“ A. Mickiewicz. Pasikartojančius: „Dziady“ A. Mickiewicz (7 ir 9) palikti 9 klasėje, „Ikar“ J. Iwaszkiewicz (8 ir 10) palikti 10 klasėje.</p>		
<p>39. Dar kartą apsvarstyti Romantizmo epochos temų dalijimą tarp 9–10 kl. Mokiniai 10 klasėje ruošiasi PUPP, kuris vyksta balandžio mėnesį, taigi jie turi spėti susipažinti su autoriais ir kūriniais ir prieš patikrinimą kokybiškai pakartoti visą išeitą medžiagą. Tikslingiau būtų rugsėjo mėnesį tik pakartoti 9 klasės literatūros medžiagą.</p>	Atsižvelgta	<p>TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo skyriuje į tai atsižvelgta.</p>
<p>40. 9 kl. išbraukti kūrinį – <i>Dziady cz. II</i>, nes šitas kūrinys nagrinėjimas 7 klasėje. 9 kl. papildomai siūlome nagrinėti J. Kochanowskio kūrinį „<i>Odprawa posłów greckich</i>“ (fragmentai) ir išbraukti J. Ch. Paseko kūrinį „<i>Pamiętniki</i>“ (fragmentai).</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo skyriuje į tai atsižvelgta.</p>
<p>50. „Literatūros ir kultūros pažinimas“ pasiekimų srities. Pristatomas tikrai atnaujintas, mano manymu, labai platus literatūros sąrašas, leidžiantis mokytojui rinktis. Pasirinkimo laisvė galbūt trikdo mokytojus dėl mokymo rezultatų įvertinimo, todėl verta pabrėžti pagrindinį ugdomą gebėjimą – nurodytų literatūros temų analizę. Siūlyčiau literatūros ir kultūros pažinimo temas išdėstyti taip, kad atkreiptų į save dėmesį. Literatūros pasirinkimą vertinu teigiamai, džiugu, kad sumažinta Henriko Senkevičiaus kūrybos (atsisakyta „<i>Krzyżacy</i>“, galima būtų atsisakyti dar „<i>W pustyni i w puszczy</i>“), be to, teigiamai vertinu, kad neliko senesnių K. Siesickos, A. Szklarskio kūrinių, bet atsirado naujų A. Sapkowskio ir M. Świetlickio kūrinių. Daug minima naujų vietinių poetų pavardžių, todėl reikės aprūpinti mokyklas jų kūrybos ištraukomis, suprantama, kad vadovaujamas i nuostata pristatyti mūsų regiono rašytojus, bet galbūt jų kūryba nebus patraukli 6 ir 7 klasių moksleiviams.</p>	Atsižvelgta	<p>TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo skyriuje į tai atsižvelgta.</p>

<p>51. Atsižvelgus į amžiaus ypatumus, literatūros sąrašą būtina persvarstyti (žr. priedą).</p> <p>4. Tiksliai nurodyti (pvz.: privalomų kūrinių sąrašą; rekomenduojamų nagrinėti bei aptarinėti kūrinių sąrašą; papildomų kūrinių, kuriuos mokytojas turi/gali panaudoti per pamokas, skaičius).</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p>	<p>Atsižvelgiant į šiuolaikinio literatūrinio ir kultūrinio ugdymo nuostatas, programos lankstumo BP nurodytą reikalavimą TMGK BP projekto Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo mokymosi turinyje nurodyti privalomi Nagrinėjamų kūrinių temų ir tekstų atrankos kriterijai, pateikti rekomenduojamų kūrinių sąrašai, kurie turėtų padėti mokytojui pasirinkti kūrinius. Atnaujintos programos pagrindinis tikslas – kompetencijomis grįstas ugdymas, o ne tik supažindinimas su atskirais kūriniais.</p>
<p>52. Rinkdamasis tekstus, mokytojas turėtų atsižvelgti, kad mokiniai perskaitytų ir aptartų bent 5 stambesnės formos kūrinius (romanus, apysakas, dramas) ir keletą smulkesnių žanrų kūrinių (pasakų, legendų, apsakymų, eilėraščių), tačiau reiktų atkreipti dėmesį, jog 5–6 kl. nurodytas kūrinio žanras, o tokio žanro tekstų nepateikta (pvz., nurodyti žanrai – romanas, mitas, dienoraštis, tačiau šio žanrų tekstų sąraše nėra).</p>	<p>Atsižvelgta</p>	<p>TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo skyriuje į tai atsižvelgta.</p>
<p>53. Peržiūrėti literatūros sąrašą, atkreipiant dėmesį į mokinių amžių; įtraukti į sąrašą šiuolaikinių autorių prozos ir lyrikos tekstų; Konkrečiai nurodyti: a) kūrinius, kuriuos būtina perskaityti ir išnagrinėti; b) tekstus, kurie rekomenduojami skaityti ir aptarti.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p>	<p>Atsižvelgiant į šiuolaikinio literatūrinio ir kultūrinio ugdymo nuostatas, programos lankstumo BP nurodytą reikalavimą TMGK BP projekto Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo mokymosi turinyje nurodyti privalomi Nagrinėjamų kūrinių temų ir tekstų atrankos kriterijai, pateikti rekomenduojamų kūrinių sąrašai, kurie turėtų padėti mokytojui pasirinkti kūrinius. Atnaujintos programos pagrindinis tikslas – kompetencijomis grįstas ugdymas, o ne tik supažindinimas su atskirais kūriniais.</p> <p>Atsižvelgiant į rusų kalbos mokslininkų ir mokytojų pasiūlymus TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Literatūrinio ir kultūrinio</p>

		ugdymo skyriuje pateikti patobulinti nagrinėjamų temų ir rekomenduojamų kūrinių sąrašai.
<p>54. TMGKL BP atsisakyti literatūros periodizavimo bei susitelkti ties aiškaus bei nuoseklaus <u>TEMATINIO literatūros principo pateikimo</u>, t. y. prie kiekvienos iš nagrinėjimui nurodytų temų išvardinti kūrinių sąrašus, kuriuos mokytojas galėtų panaudoti temos nagrinėjimui (paliekant galimybę patiems mokytojams <i>kurti iki 30 proc. programos</i>. Šaltinis: Kodėl kompetencijomis grįsta programa? Emilija Sakadolskienė 2020 m. gegužės 26 d.).</p> <p>Taip pat rekomenduojame vengti kartoti iš vienos klasės programos į kitą „tuščias“ epo, lyrikos, dramos analizės schemas, kurios vėlgi reikalauja akademinės prieigos. Vietoj tokių tuščių schemų geriau aprašyti konkrečius gebėjimus, kurių lavinimas leistų mokiniams „gyvai“ bendrauti su skaitomu tekstu, suprasti siužeto peripetijas, kompozicijos ypatybes ir t. t.</p> <p>Pagrindinis tikslas – sudominti 1–10 klasės mokinius skaitymu ir plėsti jų literatūrinę patirtį. Susipažinti su literatūros periodizacija bei giliau pažvelgti į įvairių žanrų specifiką mokiniai galėtų 11–12 klasėje ir / ar pasirinkę filologines studijas po mokyklos.</p> <p>tikrinančių tam tikrų kūrinių žinojimą. Norėtume taip pat atkreipti dėmesį į tai, kad TEMATINIO principo įvedimas į literatūros dėstymą 1–10 klasėse reikalauja pakeisti požiūrį ir į PUPP užduočių parengimą, kur šiuo atveju neturėtų likti užduočių, tas būtų į teksto suvokimą bei gebėjimą reflektuoti tam tikromis temomis pasitelkus literatūrinę patirtį.</p>	Atsižvelgta iš dalies	<p>1–8 klasių TMGK programa sudaryta remiantis teminiu principu, o 9–10 klasių – probleminiu. Kiekvienai temai / problemai parenkami kūriniai yra rekomenduojamos literatūros sąrašė. Skyriuje „Pasiiekimų raida“ aprašyti mokinių gebėjimai, o tarp jų ir esminiai Literatūrinio ugdymo srities gebėjimai, kai mokinys: „Įvairiais aspektais analizuoja, interpretuoja ir vertina literatūros ir kitus meno kūrinius, remdamasis literatūros, kultūros ir istorijos, kalbos žiniomis; suvokia ir paaškina meninės raiškos ypatumus ir kuriamą prasmę.“</p> <p>Patobulintas „Mokymosi turinys (metams)“, kuriame, naudojantis veiksmažodine forma, aprašyta, kaip turėtų būti organizuojamas ugdymo procesas, kad mokinys įgytų minėtų gebėjimų. Kiekvienais metais moksleiviai privalo analizuoti minėtų žanrų schemas, pasitelkti naujai įgytus gebėjimus bei platesnį ir sudėtingesnę kontekstą... Mokytojas privalėtų padėti mokiniams kasmet žengti į priekį, vis aukštesniu lygiu suvokiant minėtas schemas.</p> <p>Pasiekus atitinkamą lygį (anksčiau nei 11–12 klasės), svarbi tampa žanrų įvairovė, nes tai kaip tik skatina moksleivių domėjimąsi literatūra.</p>
<p>55. Į programą siūlome įtraukti šiuolaikiškus bei užsienio autorius, kadangi šiuo metu programoje jų stokojama. Taip pat, verta praplėsti kūrinių spektrą, supažindinti moksleivius su įvairesniais kūrinių žanrais.</p>	Atsižvelgta	<p>TMGK BP bus pateikiami tiek klasikiniai, tiek šiuolaikiniai bei užsienio autoriai. Mokytojas, kartu su mokiniais, galės rinktis skirtingų autorių tekstus, atsižvelgiant į programoje išvardytus kultūros tekstų atrankos kriterijus.</p>

Mokymosi turinys. Kalbinių veiklų temos		
56. (MT, Kal Temos) 10 Kalbos šalies: Baltarusijos, Lenkijos, Rusijos, Vokietijos kultūra ir geografija (gamtos reiškiniai, regionai, žymūs žmonės, šventės ir tradicijos). (Kalbant apie kalbos šalį, manyčiau, kad informaciją apie ją būtina reikia sieti su Lietuva, aptariant istorinius, kultūrinius ryšius.)	Atsižvelgta	TMGK BP projekto Mokymosi turinyje, Literatūrinio ir kultūrinio ugdymo skyriuje į tai atsižvelgta.
57. Siūlau palikti mokytojui pasirinkimo laisvę, gal pradinėse klasėse pragmatiškų temų šiek tiek sumažinti, bet įvesti pvz. fantazijos ir animacinių filmų pasaulį, kas leistų daugiau laiko skirti vaiko kūrybiškumo ugdymui ir tuo pačiu labiau diferencijuoti amžiaus tarpsnių lavinimo skirtumus.	Atsižvelgta iš dalies	Siūlomas temas galima nagrinėti pasitelkus animacinius bei edukacinius filmus. Pavyzdžiui, tema „Pasakų pasaulyje“ nereiškia, kad pasaką reikia skaityti, galima žiūrėti ir aptarti animacinį filmą, galima pasaką sukurti. Mokytojas tikrai turi pasirinkimo laisvę.
58. IX–X kl. 6 Medicininis aptarnavimas, medicinos įstaigos Siūlome integruoti sveikatos, lytiškumo ugdymo ir rengimo šeimai (SLURŠ) ugdymo programą apimančias temas.	Atsižvelgta	TMGK BP projekto Mokymosi turinyje į tai atsižvelgta.
Pasiekimų lygių požymiai		
59. Ne visada atitinkamai aprašomi mokinio slenkstinio lygio gebėjimai, ypač 5–6 kl. koncentre, pavyzdžiui: Skaitymas ir teksto suvokimas 5–6 kl. <i>B.1. „Sklandžiai, sąmoningai, tinkamu tempu skaito tekstą balsu, tyliai, peržvelgdamas akimis.“</i> Daugeliui slenkstinio lygio mokiniams bus sunkiai tai pasiekama, kadangi turi sunkumų su skaitymo tempu, o tai turi didelę įtaką teksto suvokimui. Literatūros ir kultūros pažinimas 5–6 kl. <i>E.3. „... Skatinamas kartais dalyvauja savo mokyklos bendruomenės gyvenime.“</i>	Atsižvelgta iš dalies	Šis gebėjimas aprašytas atsižvelgiant į tarptautinių tyrimų rezultatus ir bus koreguojamas atsižvelgiant į Lietuvių kalbos ir literatūros programą, siekiant užtikrinti programų suderinamumą ugdant kalbinius gebėjimus. Mokinys yra mokyklos bendruomenės narys, tad kiekvienas mokinys turėtų būti įtrauktas į jos gyvenimą. Svarbu, kad mokytojas individualizuotų, suasmenintų, pritaikytų ugdymo procesą.

Dalis slenkstinio lygio mokinių, dėl įvairių priežasčių kategoriškai atsisako dalyvauti mokyklos bendruomenės gyvenime. Siūlome dar kartą peržiūrėti <i>slenksčio</i> lygio mokinių pasiekimų aprašą. Keliami reikalavimai apsunkins tokių mokinių mokymosi procesą.		
---	--	--